

Opomin za čas spomladanske setve.

Kakoršna setev, taka žetev. Seme, ki se za setev vzame, mora biti kalivno. Popolnem zrelo seme kali krepkeje, kakor ne popolnem zrelo. Kakor se pri nas semena hranujejo, ne more skoro drugače biti, kakor da vsako leto nekoliko kalivne moči zgubivajo, in da nekatera po 5 do 6 letih ne kalijo več. Najbolje je tedaj za setev vzeti popolnem zrelo seme zadnje žetve.

Seme je posodica redivnih snov kalijoče rastline. Čem več redivnih snov ima seme, tem bolj se redi in raste rastlina, tem več bo imela sadú in tem lažje se bode zoperstavljala vremenskim uimam. Seme, ki ima več redivnega v sebi, je težje memo tacega, v katerem je malo redivnih snov. Zatega del naj se za setev jemlje le težko seme.

Razvitju rastlin je plevel na poti; zato je treba plevel odstraniti, pa tudi še posebno na to paziti, da se z dobrim semenom ne seje tudi plevel vmes. Težko seme od plevla se dá z mašino, ki žito čisti (vertenco, trierom) ločiti. Tedaj je treba pred setvijo očistiti seme s čistilno mašino.

Da bode seme kalilo, mora pa tudi zemlja, kamor ga seješ, že nekoliko ogreta biti. Seme, v premo-kro zemljo vsejano, gre pod zlo za to, ker mu toplote manjka. Spomladanska setev se mora tedaj še le takrat pričeti, kedar je zemlja zimske mokrote se osušila. Lahka zemlja se poprej osuši, kakor težka. Na lahki zemlji se tedaj spomladanska setev poprej prične, kakor na polju s težko zemljo. Zato se prične setev v mrzlejših in mokrejših goratih krajih pozneje, kakor v nižavah s toplejšim in manj vlažnim podnebjem. Pri setvi v jeseni je pa ravno narobe. Tu se setev v krajih s težko zemljo in mrzlejšim podnebjem poprej mora začeti, kakor na zemljiščih z lahko zemljo in toplejšim podnebjem.

Od pravega časa setve je odvisna boljša ali slabša žetev. V pridelku so zategadel razločki za polovico večji ali manjši. Zato se ne sme zanemariti setve pravi čas.

Pri setvi naj se skrbi, da vsaka rastlina dobi primeren prostorček, in da niso nekatere na kupu, druge pa prav redko stojijo. Tako dobi vsaka rastlina iz zemlje živeža po potrebi, pa tudi vnanji zrak more do nje. Sejati se more tedaj lepo enakomerno, čemur z roko ni vsak kos. Sejavnice to delo bolje opravljajo.

Vsejano seme se mora vsaj toliko v zemljo pokriti, da dobiva vlago, ki je za kaljenje potrebuje; preveč pa seme ne sme z zemljo nasuto biti, ker potem nima potrebnega zraka. V lahki zemlji zna zato seme globokeje biti, kakor v težki. Zato semena trav, detelj itd. smejo prav plitvo pod zemljo priti. Debelejša semena žit, turšica, grah, bob itd. se morajo po lastnosti zemlje 2—8 centimetrov globoko sejati.

Gospodarske novice.

* *Župan v Gradcu* je oklical razglas, v katerem vse posestnike, ki imajo vrte, resno opominja, naj se spravijo na pokončevanje gosenic, katerih je letos na kupe povsod. Dalje jih pa opominja ob enem tudi, naj ne zanemarijo pokončevanja pomladanskih hroščev (kebrov), kedar pride čas za to. — Kaj pa naši drugi župani? Ali so že storili kaj proti mrčesnim nadlogam, kakor predpisuje dotična postava? Zadnji čas je, da zdramijo nemarne gospodarje, katerim ni žal, da jim gosenice poberó velik del pridelka!

* *Na deželni vinorejski šoli v Kremsu* je bila nedavno preskušnja onih učencev, ki imajo letos v to šolo sprejeti biti. Na tej šoli je — kakor časnik „Oekonom“ piše — nekoliko štipendij, ki jih daje dežela. „In čuda! ni se oglasilo toliko mladih ljudi, da bi se bile vse štipendije oddale. Očetje tožijo in tožijo, koliko jih stane izreja njihovih otrok; če se jim pa prilika ponudi, da bi njihovi otroci brez stroškov mogli se učiti potrebnih vednosti za svoj stan, pa ne marajo za to!“ — Enaka se tudi Kranjski Slapenski sadje- in vinorejski šoli godi, kjer ste letos tudi 2 štipendiji neodddani ostali in se jih je le 6 oddalo.

* *O vinski trgovini na Hrvatskem* — piše „Gosp. list“, da je sedaj tako malo kupčije, da take že davno ni bilo. Dostavlja pa, da je po vsi Avstriji enaka razen onih krajev, kjer imajo črna vina. Manjši posestniki so že davno prodali vso svojo zalogo, trgovci pa ne prodajo vina, nadjajoči se, da bode spomladi črnemu vinu cena poskočila, čeravno se že zdaj plačuje po 3 do 5 gold. hektoliter dražje, kakor bela in rdeča vina. V okolici Buda-Peštanski je cena belemu vinu od leta 1877. po 10—15 gold. hektoliter, vinu od leta 1875. in 1876. pa po 14 gold. in še više. V podžupaniji Zagrebški in njenih bližnjih krajih je cena vedru po različnosti robe od 5 gold. 50 krajc. do 7 ali 9 gold. Na spomlad utegne nastati živahnejša trgovina, ker je stare robe malo in je lanska letina slaba bila.

Znanstvene stvari.

Zapisnik 42. odborove seje Matice Slovenske

v Ljubljani 6. marca 1878.

Vdeležilo se je seje 17 Ljubljanskih odbornikov in izmed vnanjih gosp. Luka Svetec.

Prvosednik dr. Jan. Bleiweis pozdravlja odbornike prejšnje in novo izvoljene, o katerih je prepričan, da bodo v duhu edinosti marljivo delali na čast „Matice Slovenske“ in na korist naroda našega.

Potem se zapisnika 41. odborove seje in pa poslednjega občnega zbora po nekaterih prebranih točkah odobrita.

Zdaj bere odbornik in tajnik Andr. Praprotnik izid volitev pri zadnjem občnem zboru. Vsi izvoljeni gospodje so sprejeli odborništvo, razen gosp. dr. Strbenca, ki piše odboru, da daleč od Ljubljane kot odbornik ne more koristiti, zato se odpove odborništvu in tudi podpredsedništvu; sicer pa hoče delati po zmožnosti v pospeh „Matice“ naše in ji pridobivati novih udov, katerih je dva že pridobil. — Prof. Marn nasvetuje, naj se dr. Strbenec v odborovem imenu naprosi, da naj kot vnanji odbornik ostane v odboru. Predlog se enoglasno sprejme.

Prof. Hubad v pismu, s katerim naznanja, da rad stopi v odbor, tudi opisuje načrt svojega znamenitega rokopisa o starožitnostih slovanskih; prof. Šuklje pa javlja, da se že več časa peča z zgodovino francoske revolucije in da je pripravljen in bode kmalu Matičinemu odboru izročil izvirni spis o znanih „girondistih“.

Na vrsto pride zdaj nova volitev upravnikov Matičinih. Bili so izvoljeni: za predsednika dr. Janez Bleiweis, za podpredsednika pa gospoda Peter Kozler in prošt dr. Jarec; za blagajnika g. Iv. Vilhar. Bivši Matičin knjižničar prof. Vavrú prosi, da bi ga ne volili več, ker mu ni mogoče ta posel dalje opravljati. Odbor mu izreka toplo zahvalo za 13letno njegovo marljivo delovanje in izvoli g. Fel. Stegnarja,

naj bi s tajnikom vred vredoval knjižnico. — Za pregledovalca računov izvoljen je dr. Zupanec, za ključarja pa gospoda Fr. Souvan in K. Klun. — Za tajnika ostane odbornik Praprotnik, ki pa pravi, da hoče ta posel še to leto opravljati, da bodo stvari vredjene, potem pa tajništvo radovoljno prepušča komu drugemu v odboru. Dr. Zupanec nasvetuje, naj se tajniku za mnoga njegova opravila nagrada zvika. Gosp. Močnik ta predlog toplo podpira. Dr. Poklukar pa nasvetuje, naj se razpošiljanje knjig in enaka čisto mehanična opravila izroči komu drugemu, da se tajnik oprosti tacega posla. Po daljšem razgovoru se sklene, naj gospodarski odsek to stvar pretrese in odboru nasvetuje, koliko nagrade bi se dalo tajniku in koliko knjižničarju.

V odsek za izdavanje knjig se izvolijo gospodje: dr. Jan. Bleiweis (načelnik), Klun, Marn, Močnik, Parapat, dr. Strbenec, Fel. Stegnar, Tomšič, Urbas, Vavrū, Praprotnik, Zupančič, Hubad, Šuklje in Kržič. — V gospodarski odsek izvolijo se gospodje Souvan (načelnik), Klun, Tomšič, Vilhar, dr. Zupanec in Robič. — Dr. Poklukar nasvetuje, naj se naprosi gosp. Robič, da pomaga tajniku in knjižničarju pri vredovanju knjig, — g. Stegnar pa temu nasvetu pristavlja, da zlasti tudi še pri vredovanju zapisnikov. Gosp. Robič svojo pripomoč radovoljno obljubi.

O „Letopisu“ za 1878. po predlogu predsednikovem se ukrene, da ga izide vsake tri mesece po 5 tiskanih pól, zadnji snopič pa zaradi kazala, imenika itd. naj bode še nekoliko obširniši. Za vrednika se naprosi predsednik dr. Bleiweis. Poročila o odborovem delovanju in o odborovih skupščinah bodo se po nasvetu gosp. Kluna objavljala v „letopisu“ samo zapisni-karsko po zgledu poročil deželnega odbora in razglašala v „Novicah“.

Za posebni tisek za letošnje leto je pripravljen rokopis: „Pot okolu sveta“. — Sklep o „Flori slovenskih dežel“, katero za „Matico“ spisati je volja prof. Glowackega, in o „slovensko-hrvatski slovnici“, katero izdeluje prof. Fr. Marn v Zagrebu, pripušča se odseku za izdavanje knjig z željo, da o obojem kmalu poroča odboru.

Prof. Marn razjasnuje, zakaj da pri zadnjem občnem zboru o slovensko-hrvatski slovnici ni nič ugovarjal. Odsek za izdavanje knjig je bil že l. 1868. sklenil tako slovnico na svitlo dati, ter je to leta 1870. naznanil občnemu zboru, kjer nihče proti temu ni oporekal. Najprej se je ponudil g. Žepič, da bi jo bil spisal, ker se je pa on lotil latinske, dovršil je to g. Franjo Marn, profesor v Zagrebu. Gospoda Cigale in Žakelj sta jo pregledala in pohvalila; nasvetovala sta le nekatere premembe, ki jih pisatelj tudi izvršuje. Slovensko-česka slovnica, katera se je pri občnem zboru grajala, „Matici“ tudi ni bila na kvar; ona jo je založila, pa dobí za njo izdani denar nazaj in ga je dobila že menda večidel, pisatelj pa ni nič dobil, in bode imel le one zvezke, ki bodo ostali, kedar bodo „Matici“ poplačani vsi stroški. Slovnica pa je bila koristna, mnogo mladeničev se je po njej naučilo českega jezika, in pravenako bo tudi s hrvatsko-slovensko novo slovnico. — Odbor je vzel to zgodovinsko razjasnilo na znanje.

Gosp. Križman naznanja, da spisuje slovensko-italijansko slovnico, da bi mogli Slovenci s pomočjo domačega jezika seznaniti se z jezikom in slovtvom svojih sosedov Italijanov. Ponudba se je izročila odseku za izdavanje knjig, kateri naj odboru pred vsem o principu poroča: ali bi utegnili ta slovnica spadati v

vrsto onih knjig, ki jih Matica sama izdaje ali njeno izdanje podpira.

Prof. Hubadu se za spise „letopisu“ namenjene dá na račun sto gold. nagrade.

Na vrsto pride potem razprava, kateri tiskarni naj se tisek Maticinih knjig izroči letošnje leto? Tajnik odpečati ponudbi, ki ste ji poslali Blaznikova in narodna tiskarna.

Blaznikova tiskarna zahteva za tisek ene pôle sedanjega formata Maticinih knjig v 2500 iztisih 26 gld. 50 kr. in za papir za ravno toliko iztisov 19 gld., tedaj vkup 45 gold. 50 kr.

Narodna tiskarna pa zahteva za tisek ene pôle 26 gold., za papir 20 gold., tedaj vsкуп 46 gold.

Sprejme se cenejša ponudba Blaznikove tiskarne.

Akademikemu društvu „Hrvat“ v Pragi podaré se letošnje Maticine knjige.

Gosp. Köke-u se dá nekaj denarja za zemljevide lanskega leta.

Gosp. dr. pl. Premerstein, c. kr. bilježnik v Tominu, sprejme se za poverjenika za Tominski okraj.

Za ude se sprejmó gospodje: Dečko, Rajakovič, Balič, Solkanski Andrej, Haubenreich, Karba, Žitnik, Kurent, Kokalj, Kavčič in Kraigher.

Zgodovinske stvari.

Turki pred Dunajem.

Priredil M. Molek.

Turki vdruživ pri Dunaji. (1683.)

(Dalje.)

Staremburg je bil neutrudljiv; obhodil je mesto vsak dan okrog in krog po dnevi trikrat, po noči pa enkrat; ogledal podkope, nasipe in založnice (magazine). Ker se je sovražnikovemu ognju le preveč izpostavljal, bil je po krogli ranjen, k sreči ne nevarno. Nestrpljivo je pričakoval, kak vspeh bodo podkopi imeli, ki jih je dal naravnost nasproti Turškim izkopati. Prav blizo je stal, in ko se je kater unel, zemljo potresel in kolikor toliko Turčinov kvišku vrgel, gledal je pozorno, in vesel je bil, kedar je kakih sto Turčinov proti nebu k Mohamedu „v nebesa“ sfrčalo; svoje dobre in prebrisane delavce pa je objemal samega veselja in jim daroval denarja in podelil častnih znamenj.

Kakor je Staremburg junaško branil Dunaj, tako strogo je gledal tudi na notranji red in mir svojih ljudi. Nek stotnik, ki je le par trenutkov zabranil udariti na sovražnika, bil je v verige ukovan in pred mestno sodnijo peljan, da se opraviči za upor svoj. Ravno tako hudo se je godilo nekemu častniku, ki je dopustil, da so se Turki čez noč pred Lebeljskimi nasipi v zemljo zakopali; Staremburg mu je dal za to na izbero vislice ali pa samo s 24 vojaki iz mesta iti Turška dela pokončavat. Z nezadovoljnimi vojaki se ni celó nič šalil; smrtna kazen je bila koj pri rokah. Tudi dva dečka, ki sta Turkom pot kazala, zadela je smrtna kazen, dasiravno sta bila stara še le kakih 10–15 let.

Zvonovi po vseh Danajskih cerkvah so omolknili; le edini Šentštefanski so s svojim slovesnim in resnodonečim glasom naznanjali boj in ogenj. Kedar so ti zvonovi se oglasili, hiteti je moralo, kar je bilo za orožje sposobnega, na „novi trg“, na „cesarski dvor“ i. t. d., žene pa so morale vodo pripravljeno imeti.

Po svojem načinu in po svojih mislih delal je tudi Turški poveljnik; ogledoval je, kako delo napreduje; po težavnejših in nevarnejših krajih dal se je nesti v